

Dijital Efektler Aracılığıyla Gerçekliğin Yeniden İna Edilmesi: Suyun Sesi Filminin İncelenmesi

Orkan, Serra¹

Abstract

Formalism and realism has always been a pioneer issue for cinema since the beginning era of it. Initially it was almost all about the assembly and realism. Cinema theorists like Bazin thought assembly had been something like downsizing the cinema industry. There had been those who thought the opposite like Eisenstein. After the technological improvements it is almost impossible to see a non-digital movie. Nowadays, movies are shot digitally and in almost all film types digital effects are used to recreate the reality. Del Toro is one of the directors who is aware of this situation. In the reality of the Del Toro films, there are fantastic figures that mostly created with digital effects. In this study it's investigated the contribution of digital effects to the story of "Shape of Water" movie.

Key Words: Realism, digital effects, movie story, fantastic figures

Özet

Biçimcilik ve gerçekçilik sinemanın başlangıcından itibaren en önemli konulardan biri haline gelmiştir. Sinemanın başlangıcında neredeyse her tartışma montaj ve gerçekçilik ile ilgili olmuştur. Bazin gibi sinema teorisyenleri montajın sinema endüstrisini küçülten bir şey olduğunu düşünmüşlerdir. Eisenstein gibi teorisyenler de aksini savunmuşlardır. Teknolojik ilerlemelerden sonra ise dijital olmayan bir film görmek neredeyse imkansızdır. Günümüzde filmler dijital olarak çekilmekte ve neredeyse tüm film türlerinde dijital efektler gerçekçiliğin yeniden yaratılması için kullanılmaktadır. Del Toro da bu durumun farkında olan yönetmenlerden biridir. Del Toro filmlerinin kendi gerçekliğinde yer alan fantastik figürler çoğunlukla dijital efektler ile oluşturulmaktadır. Bu çalışmada dijital efektlerin "Suyun Sesi" filminin öykü anlatımına katkısı araştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gerçekçilik, dijital efektler, film hikayesi, fantastik figürler

¹ Okan Üniversitesi Yeni Medya Bölümü Doktor Öğretim Üyesi, <https://orcid.org/0000-0003-0214-7877>, serra.orkan@okan.edu.tr

Giriş

Guillermo del Toro 2017 senesinde vizyona giren ve 2018’de de en iyi film olmak üzere 4 dalda Akademi Ödülü alan ‘‘Suyun Sesi’’ filmi ile fantastik ve dram türünü başarılı bir şekilde harmanlayarak büyük ses getirmiştir. ‘‘Pan’ın Labirenti’’ filmi ile büyük üne kavuşan yönetmen filmlerinde insan dışı varlıklara sıklıkla yer vermektedir. Suyun Sesi filminde de bu tarzından vazgeçmemiş ve bu sefer de bir sualtı yaratık kullanmıştır. Amfibi Adam, Balık Adam ya da Deniz Yaratığı olarak bilinen bu figürü benzer filmlerden ayıran özelliği iyi özelliklere sahip bir varlık olarak seyirciye sunulmuş olmasıdır.

Film; 1954 senesine ait olan ‘‘Siyah Lagün’’ filminden esinlenilerek ortaya konmuştur ve esin kaynağı da filmdeki deniz canavarıdır. Deniz canavarı her ne kadar tekin bir karakter olmayarak seyirciye sunulmuş olsa da del Toro için bu durumun tam tersi geçerli olmuştur.

1960 senesinde gizli bir araştırma tesisinde hizmetli olarak çalışan, konuşma engelli Elisa Esposito (Sally Hawkins) tesiste tutsak olan amfibi yaratığı fark etmekte ve filmin ilerleyen sahnelerinde de yaratık ile arasında derin bir bağ kurulmaktadır. Pek çok filmde görüldüğu üzere bu filmde iyiler ile kötülerin bir savaşı olarak da değerlendirilebilmektedir. Michael Shannon filmde Richard Strickland rolü ile seyirci karşısına çıkmakta ve amfibi yaratığı kötü emellerine alet etmek istemektedir. Elisa’nın Richard’a olan dışmansı tavrını film içerisindeki çeşitli sahnelerde gözlemek mümkündür. Filmde Richard’a yardım edenler olduğu gibi Elisa’ya da yardım edenler bulunmakta ve bunların başında da Giles (Richard Jenkins) ve Zelda Fuller (Octavia Spencer) yer almaktadır.

Teknolojinin ilerlemesiyle sinemada gerçeğliğin yansıtılması daha farklı bir yol üzerinde adım atmaya başlamıştır. Sinemada gerçeğlik ve gerçeğçilik konusu araştırmaları tarihte Lumiere kardeşler ve George Melies ile başlatılmaktadır. Gerçeğin olduğu gibi yansıtıldığu filmler Lumiere Kardeşler ile öne çıkarken Melies ile kurmaca gerçeğlik konusu ön plana çıkmaktadır. 1800’lü yılların sonu ve 1900’lü yılların başlarındaki teknolojik gelişmeler ile günümüz gelişmeleri benzerlik göstermeyecek kadar ileriye taşınmıştır.

Sinemada Dijital Teknoloji Kullanımı

Canıklığil sinemadaki dijitalleşmenin anlaşılabilmesi için film ve video ayırımının bilinmesi gerekliliğine dikkat çekmektedir. ‘‘Film’’ kelimesi ile pelikül kelimesi eř anlamlı kullanılmakta ve Fransızca kökenli olmakla birlikte video kelimesi de Latince kökenlidir.

Film farklı formatlarda bulunabildiği gibi, selülozdan üretilen ve ışığa karşı duyarlılığı sahip çok sayıda gümüş tanecığı üzerinde taşıyan ve farklı koruyucu katmanları da barındıran bir tabaka olarak bilinmektedir. Video'nun çalışmasının temelinde ise optik sinyalin elektriğe çevrilmesi yer almaktadır (Canikligil'den aktaran Ormanlı, 2012: 33).

Günümüz teknolojisi için 35 mm filmlerin kullanımı zor görüldüğü için genellikle dijital tercih edilmektedir. Böylelikle sanal mecralarda düşük bütçe ile istenilen sayıda kopya çıkartılması mümkündür. Gerçek ile sanal arasındaki en önemli fark sanalın kendi yarattığı gerçekliğin imgelemde yaratılan bir gerçeğe karşılık gelmesidir. Sanal görüntü analog da dijital de olabilmektedir. Dijital sinema nesnel gerçekten uzaklaşıldığını düşündürse de amacı seyirciye gerçeklik hissini vermektir.

Kurgusal Gerçeklikte Din Faktörü

Hollywood yapımı filmlere bakıldığında Hıristiyanlığın sembolü İncil temalı pek çok filme rastlanmaktadır. İncil'de geçen çeşitli hikâyeler filmlere uyarlanabilmektedir. İncil'de geçen hikâyeler halka mal olmuş ortak hikâyeler olmakla birlikte filmler aracılığıyla popüler kültür ürünü haline de getirilebilmektedirler. Bu anlatı tarzı kutsala olan inancı kuvvetli bir hale getirebileceği gibi yeni, farklı oluşumların da kapısını açabilmektedir. Guillermo del Toro'nun 2017 yapımı "Suyun Sesi" (Shape of Water) filmi incelendiğinde İbrance İncil'den yararlandığı görülmektedir. Buradaki metinler kullanılmakla kalınmamakta, aynı zamanda da yeni bir yorumla seyirciye sunulmaktadır. Guillermo del Toro bunu yaparken filmlerinde de canavarlardan yararlanmaktadır. Canavarlar Hollywood sineması korku türünde bir tür şifre olarak görülmektedirler. Bu tarz filmlerde hem psikolojik hem de sosyopolitik kaygıların yansımalarına rastlanmaktadır.

Dijital Efektler ve Sinemada Uygulanması

Günümüzde bilgisayar teknolojisinden yararlanmayan film sayısı yok denecek kadar azdır. Filmlerin çekiminin de dijital ortamda yapıldığı düşünüldüğünde bu durum çok şaşırtıcı değildir. Filmlerde olayların senaryoya uygun bir şekilde ve yönetmenin isteği doğrultusunda sahnelenmesi için özel efekt teknolojilerinden de sıklıkla yararlanılmaktadır. Özel, görsel ve dijital efekt kavramları sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılan kavramlardır. Özel efektlerin görsel efektlerden en önemli farkı çekim sırasında meydana getirilmeleridir. Görsel efektler ise çekim sonrası yani post prodüksiyon aşamasında gerçekleştirilmektedirler. Dijital efekt denildiği zaman da akıllara gelmesi gereken bilgisayar ortamında yaratılan görüntüler ve ses

teknolojileridir. Bilgisayarla yaratılan görüntüler kısaca CGI (Computer Generated Image) olarak bilinmektedir. Bilgisayarla görüntü yaratmada çeşitli programlardan aynı anda yararlanılabilmektedir.

Suyun Sesi (Shape of Water) Film Künyesi

Film Türü: Fantastik, Dram, Macera

Yönetmen: Guillermo del Toro

Senaristler: Guillermo del Toro, Vanessa Taylor

Film Süresi: 2 saat 3 dakika

Ülke ve dağıtım Şirketi: Amerika - FOX

Film Konusu: Guillermo del Toro'nun fantastik türdeki bu yapımı 1960'lı yıllarda gizli bir araştırma merkezinde engelli bir hademe ile orada tutsak olan ve gizli tutulan bir yaratığın daha önce görülmemiş türden ilişkisini konu almaktadır. Filmde mutlak iyi ve mutlak kötü kavramları insan ve insan-dışı oluşumları bir araya getirerek ortaya konmakta ve Soğuk Savaş Dönemi Amerika'nın Maryland Eyaleti'nin Baltimore Şehri'nde geçmektedir.

Del Toro ve Sinemada Anlam Yaratma

Postmodern dönemin sanatının sinema olduğu söylenmekte ve bu endüstrinin de edebiyatın önüne geçtiği vurgulanmaktadır. Postmodern sinemanın en önemli özelliklerinden biri de eski ve yeniye birlikte harmanlayarak yeni bir oluşumu seyirciye sunmasıdır (Büyükdüvenci ve Öztürk, 2014: s.34)

Guillermo del Toro da tekdüze film anlayışından uzak, ayrıntılarla beslenen bir yönetmen olarak bilinmektedir. Mcdonald'a göre Del Toro çektiği filmlerin her sahnesine ayrı ayrı anlamlar yüklemeye oldukça önem vermektedir. Bunu da ifade ederken her bir çerçevede farklı bir anlam görebilmenin mümkün olduğu gerçeğini dile getirerek açıklamaktadır (Mcdonald'dan aktaran Hatzipanagos, 2018).

Farklılıkları ve Benzerlikleri ile Suyun Sesi ve Siyah Lagün Filmleri

Oskar ödüllерinin en önemlilerinden olan "En İyi Film" dalında 2018 senesinde aday gösterilen ve kazanan film olarak öne çıkan "Shape of Water" (Suyun Sesi) filmi ile ilgili

yapılan araştırma ve haberlerin sayısı arttıkça ortaya geri planda kalan bazı gerçekler çıkmaktadır. Bunlardan biri de filmin 1954 senesine ait olan “Black Lagoon” (Siyah Lagün) filminden beslenerek ortaya çıkmış olmasıdır. Filmde Julia Adams Amazon Nehri üzerinde yüzerken kendisini bir deniz yaratığı takip etmektedir ve bunu gizlenerek yapmaktadır (Francisco, 2018). Deniz yaratığı kadına aşık olmakla birlikte filmde korkutucu bir karakter olarak lanse edilmektedir. Küçük yaşlardan itibaren, abisinin de kendisini etkilemesi ile canavarlara olan ilgisini hiç kesmeyen Del Toro da filmde ilham alarak kendi yapımında bir deniz yaratığına hayat vermeyi tercih etmiştir.

“Black Lagoon” filmini izlediği sırada 7 yaşında olan ve filme olan hayranlığını “şık oldum” şeklinde dile getiren Del Toro 1954 senesinde deniz yaratığı ile kadının kavuşmamış olmasını istenmeyen bir film sonu olarak hafızasına kazımakta ve bu sebeple “Shape of Water” filminde Elisa ve Deniz yaratığının birbirleri için aynı hisleri beslemelerine özen göstermektedir (Kit, 2017).

Suyun Sesi Filminde Geleneksel ve Dijital Efekt Tekniğinin Birlikte Kullanımı

Del Toro kötülüğe inanıp inanmadığı konusunu tıpkı filmlerindeki klasik olmayan bir yöntem ile açıklamakta ve kötülüğün insan formunda olduğu inancının tam olduğunu; ancak yaşarken yapım ve yıkımın birlikte yer aldığı gibi iyinin ortaya çıkması için kötüyü de gerekli bir itici güç olarak gördüğünü dile getirmektedir (Patterson, 2015). Del Toro’nun filmlerinde de açıklamalarının yansımalarını görmek mümkündür.

Del Toro’nun filminde deniz yaratığını bir başka ifade ile amfibi adamı canlandıran Doug Jones’un çekimlere hazırlanmasının 65 gün civarı sürdüğü bilinmektedir. Bu zaman içerisinde suyun içerisinde olan Jones balık adam kostümü ve başlığı ile döneminin sadist devlet ajanlarından biri olan Michael Shannon’un canlandığı Richard karakterine geleceği teslim edilmiş ve boynu zincirle bağlanmış bir halde bekletilmektedir (Kit, 2017). Shannon hikayenin narinliğini tehdit eden önemli bir karakteri (Mears, 2017) ve aynı zamanda Del Toro filmlerinin alışlagelmiş mutlak kötülük temsili olarak seyirci karşısına çıkmaktadır.

Günümüz önemli Aeteur yönetmenlerinden olan Meksikalı Del Toro, soğuk savaş dönemi bilimkurgusunu romantizm ile harmanlayarak kendisi için de yeni bir sürecin kapısını aralamaktadır. Çünkü bu filmde benzerlerinin aksine deniz yaratığına aşık, konuşma engeli olan, sessiz kadın Elisa (Sally Hawkins) yer almaktadır.

Suyun sesi filminin ana karakterlerinden biri olan yaratışın yapım aşamasında hem makyaj tekniğinden hem de CGI tekniğinden birlikte yararlanılması filmin eski ve yeni birleştirdiğini gstermektedir. Yaratışın yer aldığı sahnelerde onun hayatta olması için elzem olan su kullanılmaktadır. Elisa'nın banyo yaptığı sahnelerde su ile olan ilişkisi de yaratık ile olan bağını kanıtlar niteliktedir.

Deniz yaratışının seyirci ile inandırıcı bir şekilde buluşturulması için yapım aşamasında kauçuk, köpük vb. materyaller kullanılmakla birlikte, gözüne uygun ifadenin verilebilmesi de bilgisayar teknolojisi ile mümkün kılınmaktadır. Deniz yaratışının içerisinde gerçek bir insan yer aldığından bilgisayar ve gerçek olanın eşleştirilmesi için "key frame" animasyon tekniğinden yararlanılmaktadır.

Sonuç

Gerek Bazin- Eisenstein ikilisi ve farklı destekleyenleri gerekse de Lumiere Kardeşler ve Melies yanlıları açısından bakıldığında gerçekçi-gelgesel olan ile biçimci-kurmaca olan arasındaki ilişki ve karşıtlıklar sinemanın ilk çıkış yılından itibaren sürekli tartışma konusu olmakla birlikte mevcut yapımlar sinemanın dijitali ve beraberinde getirdiklerini gözardı etmediğini ortaya koymaktadır.

Günümüzde efekt kullanılmadan çekilen film sayısı yok denecek kadar azdır. Bunda da en büyük etken gelişen bilgisayar teknolojisi ve bu olanaktan sinema endüstrisinde yararlanılmasıdır. Sağlanan avantajlar arasında zaman ve mekn kazanımı olduğu kadar günümüz şartlarının imknsızının mümkün kılınması da büyük yer kaplamaktadır. Bilimkurgu ve fantastik türü filmlerin tamamında bilgisayarla yaratılmış görüntülerden yararlanılmakta ve bu teknoloji "CGI" (Computer Generated Imagery) olarak ifade edilmektedir.

Efektlerin kullanımı film içerisinde yer alan öyküye katkısı ve gerçekçiliği oranında "değerli" görülebilmektedir. Sinemanın yarattığı atmosferin yarattığı ortam illüzyon şeklinde değerlendirilecek olduğunda efektler de bu gerçekdışı dünya içerisinde yeni ve farklı bir dünyadan söz edilmesini sağlamaktadır. Seyircinin bu yeni gerçekliğe katılımı oranında efektlerin filmin öyküsüne katkıda bulunduğu söylenebilmektedir.

Jurij Lotman sanatı iletişim konusunda önemli bir mecra olarak görmekte ve mesajlarını iletmek için kendi dillerinde konuştuklarını dile getirmektedir. Bu dil yazı ya da farklı bir yol ile ifade edilebilmektedir (aktaran Siegel). Del Toro'nun da seyirci ile iletişiminde "canavar

figürleri” önemli bir yer tutmaktadır ve günümüzde bu figürlerin dijital efektlerden yararlanılmadan oluşturulması, bir başka ifade ile gerçekçiliğin yeniden, inandırıcılıkla inşası mümkün görünmemektedir.

Kaynaklar

Büyükdüvenci S. ve R. Öztürk, S., 2014. “Postmodernizm ve Sinema”, Postmodernizm ve Sinema, Der. ve Çev. Sabri Büyükdüvenci ve Semire Ruken Öztürk, Ankara: Dipnot Yayıncılık.

Francisco, E., 5 Mart 2018. «Why 'The Shape of Water' Oscar Win Is Historically Creepy», <https://www.inverse.com/article/41900-shape-of-water-oscars-2018-creature-black-lagoon-release-date>, Erişim Tarihi: 10.09.2019.

Hatzipanagos, R., 2 Mart 2018. “What you didn’t understand about ‘The Sahepe of Water’”, Washingtonpost, <https://www.washingtonpost.com/news/post-nation/wp/2018/03/02/the-shape-of-water-isnt-just-a-fish-movie-its-about-the-latin-american-experience/>, Erişim Tarihi: 12.12.2019.

Kit, B., 3 Kasım 2017. «How Guillermo del Toro's 'Black Lagoon' Fantasy Inspired 'Shape of Water’», Hollywood Reporter, <https://www.hollywoodreporter.com/news/how-guillermo-del-toros-black-lagoon-fantasy-inspired-shape-water-1053206>, Erişim Tarihi: 05.09.2019.

Mears, S., 2017. «The Shape of Water», Film Comment, 53(6), p. 69, <https://search.proquest.com/openview/3b3c7e78bc2b246048ef4bc9a12900da/1?pq-origsite=gscholar&cbl=24820>, Erişim Tarihi: 11.11.2019.

Ormanlı, O., Nisan 2012. “Dijitalleşme ve Türk Sineması”, The Turkish Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC, 2(2), ss. 32-38, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/138310>, Erişim Tarihi: 10.12.2019.

Patterson, J., 10 Ekim 2015. «Guillermo del Toro: ‘I try to tell you a story with eye-protein, not eye-candy’», The Guardian, <https://www.theguardian.com/film/2015/oct/10/guillermo->

del-toro-i-try-to-tell-you-a-story-with-what-i-call-eye-protein-not-eye-candy, Erişim Tarihi: 05.09.2019.

Siegel, B., «In Defense of Dagon: Intertextuality in “The Shape of Water” », academia. edu., https://www.academia.edu/36241084/In_Defense_of_Dagon_Intertextuality_in_The_Shape_of_Water, Erişim Tarihi: 11.11.2019.